

18. ΡΟΛΟΣ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ – ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ – ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Κριτήριο 14444

Εκφώνηση: Το ύφος λόγου της αρθρογράφου στο μεγαλύτερο μέρος της 5^{ης} παραγράφου του Κειμένου 1 («Υπάρχει άραγε μέσα στην τόση επιστημοσύνη... καλύτερες «επικοινωνιακές μέρες»;) είναι ειρωνικό. Να εντοπίσεις δύο λέξεις ή φράσεις και ένα σημείο στίξης που διευκολύνουν την πρόθεσή της.

Υπάρχει άραγε μέσα στην τόση επιστημοσύνη κάποιος τρόπος να επικοινωνούν οι άνθρωποι μεταξύ τους, να ανταλλάσσουν ιδέες που δεν είναι κακέκτυπο τηλεοπτικών διαλόγων; Το γεγονός ότι στο δρόμο οι περαστικοί διατυπώνουν ιδέες δημοσίως χωρίς να ντρέπονται πια το μικρόφωνο, χωρίς να φοβούνται την κάμερα, με απίστευτη άνεση, αυτοπεποίθηση, εξοικείωση υπόσχεται και καλύτερες «επικοινωνιακές μέρες»; Μάλλον το αντίθετο συμβαίνει. Τα «πολλά» που έχουμε να πούμε καταχωνιάζονται ακόμη πιο βαθιά, ενώ τα λίγα και τα επαναλαμβανόμενα επιπλέον.

Απάντηση: Το σημείο στίξης που επαναλαμβάνεται στην 5^η παράγραφο και συμβάλλει στη δημιουργία ειρωνικού ύφους είναι το ερωτηματικό. Η συντάκτρια διατυπώνει δύο ερωτήματα (που απαντώνται αμέσως μετά), με τα οποία διατυπώνει τη θέση της για την κακή ποιότητα της σύγχρονης επικοινωνίας. Οι φράσεις «τόση επιστημοσύνη» και «κακέκτυπο τηλεοπτικών διαλόγων» φανερώνουν συναισθηματική φόρτιση και ειρωνεία, εφόσον, κατά τη συντάκτρια, επιφανειακά επιδεικνύουμε γνώσεις και στην πραγματικότητα μιμούμαστε τηλεοπτικές συζητήσεις.

2. Κριτήριο 14440

Εκφώνηση: Στην πρόταση «εγώ τα ξέρω όλα, εσύ δεν ξέρεις τίποτε» (παράγραφος 5) πρόθεση του πομπού είναι να:

- α. αποδοκιμάσει τον αποδέκτη του μηνύματος
- β. επικρίνει τον αποδέκτη του μηνύματος
- γ. ειρωνευτεί τον αποδέκτη του μηνύματος
- δ. υποβιβάσει/μειώσει τον αποδέκτη του μηνύματος

Όμως, έχω συναντήσει και μεγάλους σε ηλικία ανθρώπους, οι οποίοι, ζαλισμένοι μέσα στην καθημερινότητά τους και έχοντας αποφύγει να αντιληφθούν το πώς πρέπει να συμπεριφέρεται ένας πολίτης σε μια οργανωμένη κοινωνία και ποια ποιοτικά χαρακτηριστικά πρέπει να διαθέτει, καταφεύγουν στην εύκολη – ανέξοδη πρακτική να θεωρούν και να λένε πως «για όλα φταίνε οι άλλοι και ποτέ οι ίδιοι». Αυτοί οι άνθρωποι θα έπρεπε να έχουν αποκτήσει την ικανότητα και την ωριμότητα να ασκούν κριτική εκεί που πρέπει, εκεί που υπάρχουν διαπιστωμένες

στρεβλές καταστάσεις. Πολλές φορές η ικανότητα κριτικής τους εξαντλείται στη συμπεριφορά των νέων ανθρώπων και σε πικρόχολα σχόλια περί έλλειψης σεβασμού. Όμως, αυτή η έλλειψη, όταν υπάρχει, πηγάζει από τους μεγάλους, είναι οι ίδιοι που δεν κατάφεραν να τη διδάξουν στα παιδιά τους και είναι τα παιδιά τους που δεν κατάφεραν να τη διδάξουν στους νέους. Οπότε, πώς κατηγορείς τους νέους για κάτι που δεν έχουν διδαχθεί; [...]

Η αντίληψη «εγώ τα ξέρω όλα, εσύ δεν ξέρεις τίποτε» θα μπορούσε να είναι ελληνικής έμπνευσης. Δεν είναι φράση που τη λες πάνω στα νεύρα σου, αλλά αποτελεί εμπεδωμένη προσωπική αντίληψη πως το κέντρο του κόσμου είσαι εσύ και οι υπόλοιποι απλώς υπάρχουν, για να επιβεβαιώνουν την ύπαρξή σου. Είναι το απαύγασμα μιας θεωρίας, που διυλίζει ως περιττά όσα δεν συμφωνούν με τα δικά σου πιστεύω και αντιβαίνουν σε όσα θεωρείς δεδομένα. Μια εν πολλοίς δογματική θέση απέναντι στα πράγματα, που δείχνει ότι ο δογματισμός δεν αποτελεί προνόμιο της θρησκευτικής πίστης.

Απάντηση: γ

3. Κριτήριο 17200

Εκφώνηση: Το ύφος λόγου στο απόσπασμα: «εγώ, δεν πέφτω· εγώ, βαδίζω ίσια· εγώ, έχω πόδι σταθερό και σίγουρο. Εγώ δεν θα έκανα τη βλακεία να μην δω που τελειώνει το πεζοδρόμιο ή το κοτρόνι στη μέση του δρόμου», αν λάβουμε υπόψη το περιβάλλον νόημα, μπορεί να χαρακτηριστεί ως:

- α. ειρωνικό
- β. οικείο
- γ. γλαφυρό
- δ. σοβαρό

Η ίδια η σκηνή που περιγράφει ο Baudelaire δείχνει ότι το γέλιο του ενδειγματικού κωμικού παίζεται με όρους δύναμης, καθώς αντικείμενο του γέλιου γίνεται ο έκπτωτος και σωριασμένος κατάχαμα άνθρωπος, ενώ αντιθέτως η όρθια στάση αυτού που γελά, αποτελεί μια ένδειξη ότι γελά από θέση ισχύος, στηριζόμενος γερά στα πόδια του. Η φορά του γέλιου είναι από πάνω προς τα κάτω, και μολονότι αποτελεί έναν άναρθρο ήχο, ο Baudelaire θεωρεί ότι μπορεί να τον μεταφράσει σε λέξεις, καθώς εντοπίζει «στο βάθος της σκέψης αυτού που γελά κάποια ασυνείδητη αλαζονεία» που τον κάνει να λέει στον εαυτό του: «εγώ, δεν πέφτω· εγώ, βαδίζω ίσια· εγώ, έχω πόδι σταθερό και σίγουρο. Εγώ δεν θα έκανα τη βλακεία να μην δω που τελειώνει το πεζοδρόμιο ή το κοτρόνι στη μέση του δρόμου». Συνυφασμένο με την ιδέα της ανωτερότητάς μας, το γέλιο ερμηνεύεται εδώ ως ένας υπέρμετρος εγωισμός κατά τα πρότυπα του πλατωνικού Φίληβου (48c-d), όπου το γέλιο αποδίδεται σε κάποιο είδος χαιρεκακίας («φθόνου»), η οποία συνδέεται με την κρυφή ικανοποίηση που αντλεί κανείς από την κακοπάθεια, τα ελαττώματα και την άγνοια των άλλων.

Απάντηση: α